

1893 - 1963
70-й РІК ВИДАННЯ
І ОДЖЕВН ОВОСМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"СВОБОДА", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HENDERSON 4-0237
HENDERSON 4-0807
HENDERSON 5-8740
Telex: Hsvbpy
BARCLY 7-4125
HENDERSON 7-5937

РІК LXX. Ч. 80. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК. ВІСІОРОКІ 30-ГО КВІТНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, APRIL 30, 1963 No. 80. VOL. LXX.

РАДА ОАД СТАРАЄТЬСЯ НЕ ДОПУСТИТИ ДО ВІЙНИ МІЖ ДОМІНІКОЮ І ГАТІ

Вашингтон. — Рада Організації Американських Держав (ОАД) працює над тим, щоб не допустити до збройного конфлікту між Домініканською Республікою і Республікою Гаїті. Напруженість між цими двома країнами зростає в останні дні, так загострилася, що кожна з них грозить війною. Початок того напруження спричинений тим, що в Гаїті були демонстрації та інші ворожі виступи проти диктаторського уряду президента Франсуа Дювальє. Уряд виступив проти демонстрацій, члени яких вислали втекти до деяких латиноамериканських держав, де просили права політичного азилу. В країнах Латинської Америки вже віддавали існує право, що амбасадори можуть давати право азилу політичним втікачам, але в Гаїті це право не було. Уряд Гаїті виступив проти цього, але в Гаїті це право не було. Уряд Гаїті виступив проти цього, але в Гаїті це право не було.

Українці творили найбільшу національну групу в Параді Лояльності в Нью Йорку

Нью Йорк. — В суботу 27-го квітня тут відбулася 16-та з черги Парада Лояльності, в якій взяло участь понад 20 тисяч осіб. Ці Паради започатковані в 1948 році для протиставлення сильним тоді комуністичним і «прогресивним» демонстраціям з нагоди 1-го травня. Тепер комуністи не мають сили на організування демонстрацій, а щорічні Паради Лояльності стягують десятки тисяч осіб, між якими вирізняються національні групи, що демонструють протилежні тенденції. На трибуні були і сенатор Джейкоб К. Дженеті та міські достояння. В українській групі грала оркестра церкви св. Юра з Нью Йорку. Подібно Параду Лояльності відбулася і в Брукліні, в якій парувалися коло 10 000 осіб перед президентом Брукліну Ейбом Стар-імпонували тисячам глядачів.

В Нью Йорку відбувся весняний Літературно-Мистецький Ярмарок

Нью Йорк. — 27-го квітня тут в залі Вашингтон Грінінг-Гай Скул відбувся з великим успіхом організований ЛМЯМ Весняний Літературно-Мистецький Ярмарок. Цим разом «торгували» на ярмарку виключно молоді таланти, а поміж ними й ті, що за кілька років стануть професійними мистцями. Вступне слово виголосив і конференція усім вечором поет Леонід Полтава. Почали вечір найменші — дитячий хор УМІ, який — у супроводі оркестри цього ж інституту — під керівництвом проф. В. Ціска пропів: «Учтієся, брати мої!», Т. Шевченка. М. Фоменко. На горні мистецтва — М. Лисенка. І. Де Дніпро наш земляк Котик. М. Вербицького. Студентка балетної школи Джульєтта в Нью Йорку, Тамара Вожакаєва, виконала Прелюду Шопена з балету Сільфід і вальс Деліве, а її талановитий брат, асистент композитора стейтської опери Нью Джерзі, Юрко Вожакаєвський, заграв на скрипці І-шу частину концерту Г. Моль М. Бруха і Андалузійську серенаду П. Сарасате. Акомпаніювала їм обом Марія Ціска. В другій частині вечора виступили члени Оперного ансамблю К. Таранової та С. Крахмача з такими творами: Т. Шевченка, «Пісня про козака Калашника».

У Нью Йорку відкрито другу мистецьку виставку В. Бачинського

Нью Йорк. — В Літературно-Мистецькому Клубі в Нью Йорку відкрито в минулу неділю 28-го квітня вполудне другу індивідуальну виставку образів молодого українського мистця Володимира Бачинського. Голова ЛМЯМ проф. Сергій Литвиненко, у короткому вступному слові звернувши увагу на великий поступ, що його зробив мистець за два останні роки, від першого його публічного виступу. Володимир Бачинський, який має тепер 27 років, був, після закінчення мистецьких студій в Америці, стипендіантом в Італії, звідки недовго вернувся до США. З виставлених ним тепер 33-ох образів — коло 25 творів стали за останніх кругло 20 місяців, а тільки кілька походили з часу, коли мистець ще не виїхав з України. Всі виставлені образи, за винятком 5-ох гравірів — це олії, в тому числі одні велике полотно стінної величини «Красивий з Абриці» та великий живописний акт. Тематика образів дуже різноманітна — пейзажі на тлі осінньої або зимової природи, італійські красавиці, урбаністична тематика з Італії, фрагменти італійської старовини, кілька містичних образів, та композиції. Найбільш звертали увагу на настрої «Закутки» чи пак завуальовані, першому чин виставки відвідали біля 300 осіб при чому багато образів за куплено. Батьки мистця вголосі гостей скромним прийняттям.

„Тризуб“ здобув другу перемогу в грах за чашу Луїса

Філадельфія, 28 квітня. — Футбольна дружина „Тризуба“ перемогла 6:0 свого місцевого противника „Юрік Тракерс“ в чергових змаганнях цього циклу за чашу Луїса. В цій грі „Тризуб“ тріумфувати стріли Володимир Чижович, а рештою добили поділилися: Яковина 2 і Ногат 1. Футболісти „Черники“ з Дітроїту зазнали невдачі в змаганнях за Чашу ЗДА. Перед тижнем вони перемогли одиннадцять хорватів з Клівленду, але програли мильонедільній чвертьфінальній змаганнях Сходу 0:4 з „Гар-

Державний секретар Ракс на Середньому Сході й у Південній Азії

Тегеран. — Державний секретар Дін Ракс прилетів в минулу суботу до столиці Ірану Тегерану після того, як першим одним днем перебував в столиці Туреччини Анкарі. Турецький міністер закордонних справ Семаль Еркін скаржився м. і державному секретареві, що ЗДА й інші союзники з НАТО, які продукують у себе сталь, перестали купувати хром в Туреччині та почали купувати його — зламаними на зумисне об'їзжену ціну — в Советському Союзі. Дін Ракс відвідав турецького президента Семалі Гурзеля та прем'єра Ізмета Іноні. Дін Ракс прибув вже в

Вол. Білик знову очолив Відділ УНКА в Джерзі Сіті

Джерзі Сіті. — В неділю 28-го квітня тут у приміщеннях Українського Народного Дому відбулися річні збори місцевого Відділу Українського Конгресового Комітету, в результаті яких обрано також нову Управу із уже втретє переобраним на голову Володимиром Біликом на чолі. Центральний УККомітет репрезентував на цих зборах один із віце-президентів адм. Івана Фліса, виголосивши доповідь про працю, цілі і завдання та потреби УКК. Із звітів дотеперішньої Управи: голова Вол. Білик, секретарі п. Казарської, фінансового референта проф. С. Максимка, культурно-освітнього референта інж. Ю. Харченка та за Контролю Комісії п. Литвиненка, що хоч громада не належить до найбільших своєю чисельністю, але своєю активністю і зоркестю, жертвенністю вона не поступається навіть перед великими метрополіями. Визначили Листопадних роки, отримавши з підписанням 20-річчя УПА, велика імпреза з нагоди роковин Української Державності 22-го квітня та відзначенням спільного імпрезо роковин Тара-

Надгудсонська Округа УНС відбула наради, планує нову акцію

Джерзі Сіті. — Минулої п'ятниці, 26-го квітня, тут у приміщеннях Українського Народного Дому відбулися чергові наради Комітету Відділу Українського Народного Союзу Надгудсонської округи, під час яких перебіг дотеперішню працю та заплановано нову акцію, зокрема в організаційній діяльності. В нарадах взяв участь головний секретар УНС д-р Ярослав Падок, подавши в своїй доповіді загальний організаційний стан округи та з'ясувавши «світла і тіні» організаційної праці, зокрема вказавши на найгірші, що шкідливі для всіх зацікавлених і для організації та громади, як цілісності, передчасне згрозення збереження захисних грамот та суспелі. На нарадах, що ними проводив голова Округи Комітету п. Антін Шаран, були заступлені всі — за винятком одного — відділи

Оперний Ансамбль виставив „Ноктюрн“ в Джерзі Сіті

Джерзі Сіті. — В неділю, 28-го квітня ввечері тут у великій залі Українського Народного Дому відбувся безпосередньо після зборів Відділу УККА — Лисенківський Вечір, в програмі якого Український Оперний Ансамбль під керівництвом Ігора Соне-відського виставив оперу-мініатюру „Ноктюрн“. Виставку який виступив в неополізу складі, стріли Сметгорт. Збірна футболу ЗДА, в якій грають два українці Зенон Снілик і Мирон Красій, програли на Пан-Американських Ігрищах в Сан-Павло свої чергові змагання з репрезентативом мистця світу, Бразилією, з вислідом 0:10. В репрезентативі Аргентини, яка має гарні успіхи на Ігрищах, грає футболіст українського походження Олександр Олександр.

ФІДЕЛЯ КАСТРА ПРИЙМАЮТЬ В СССР, ЯК КОМУНІСТИЧНОГО ГЕРОЯ

Москва. — Кубинський комуністичний диктатор прибув у минулу неділю 28 квітня ц. р. до Москви, де його вітали Хрущов з усіма найвищими більшовицькими „достойностями“ на залізничній станції з найбільшими почестями. Кастро прилетів в минулу суботу совєтським турбо-моторним літаком ТУ-114 з Гавани у безперервному 12-годинному леті до Мурманська. Там вітали його ціла совєтська делегація на чолі з першим віце-прем'єром Анастасом Мікояном. До цієї делегації належали м. і віце-прем'єр Васілій Кузнецов, який в Об'єднаних Націях вів з американськими представниками переговори щодо Куби, міністер риболовства Александр Ушков, та командант совєтської морської флотії адмірал Александр Горшков, а совєтський амбасадор на Кубі Александр Алексєєв товаришів Кастро в подорожі. В Мурманську показували Кастро м. і атомний льодолом „Ленін“ та військові портові влаштування. Кастро висловлювався з захопленням про вигоди лету совєтським літаком, в якому — казав він — „бракувало хіба тільки плавачого басену“. Хрущов депешував Кастро до Мурманська, що „цілий совєт-

Хрущов обіцяє дотримати Женевський договір щодо миру в Ляосі

Москва. — Заступник державного секретаря Аверелл Гарриман, який прилетів до Москви з відривним листом від през. Кеннеді до Хрущова в справі Ляосу та з місією здобути співпрацю Совєтського Союзу у заведенні ладу і спокою в Ляосі, відбув з Хрущовим три і погодинну конференцію, в якій з американського боку брав участь також амбасадор Фой Колер, а з совєтського боку міністер закордонних справ Андрій Громико. Гарриман і Колер поїхали до Хрущова після двогодинної наради з Громиком. В короткому комунікаті сказано: „Президент (Кеннеді) і голова ради міністрів (Хрущов) потвердили, що обидва уряди цілком підтримують Женевський договір щодо Ляосу, щодо отримання проблеми відбулася виміна думок між ними у Відні (в червні 1961 року) і де осягнено взаємне порозуміння“. Однак — за пресовими вістками — Хрущов не зробив ніякого виразного приречення щодо будь-якого конкретного оспільного ходу на терені Ляосу, щоб спонукати тамошніх комуністів заперестати ведення агресивних атак проти нейтральної державного війська. Ці атаки розпочалися 30 березня ц. р. і вони відтисну-

У СВІТІ

● В столиці Португалії, Амійні, 10 000 португальських працівників фєстували в ірїстї королєві Гусєїної, проти якої в минулу суботу відбулися студентськї - робітничі демонстрації, в яких були три вбиті і 21 ранених. Але Гусєїно зборився демонструвати проти президентів Об'єднаної Арабської Рєспубліки Насєєра, запевняючи, що він, Гусєїно, є також за єдність всіх арабів.
● Водорозрєзаного 20-го квітня п. р. єспанськїм комуністичнїм ватажкїм Юліанїм Грїєм Гарріє заступила голої єспанськї держави генералїм Франковї, що він відмовився помилувати її голоїні (а бажалиї пїснї і особистї неадаптивнї). Оборонї розрєзаного три аднанї, по оїному з Франції, Британії і Італії, твердїть, що суд над тим комуністичним лїдером, колишнім єспанськїм „чека“, був „трагічною фарсїєю“.
● У Схїднїм Вєрліні робітничї бунтуєтьє проти наїкїдїваних їм примусово додатковїх годин праці — без окремої лїжї заповнила велику залу.

Бізнесмени домагаються зменшення податків ще в цьому році

Вашингтон. — В столиці зорганізувалася група бізнесменів, називаючи себе „Комітетом в справі зменшення податків в 1968-му році“, яка веде акцію в тому дусі, щоб ще в цьому календарному році не стало зменшення прибуткових податків. Ця група не домагається в цьому році реформи податкової системи. Представники цього Комітету конферували 20 хвилин з Президентом в Білому Домі. Президент заявив після розмови, що „бізнесмени виявили державний змисл“, бо добровільно турбуються ростом економіки цієї країни. Президент сказав, що він розуміє становище делегатів, які не

ЗДА й СССР співпрацюватимуть в окреслюванні погоди для світу

Женева. — Світова Метеорологічна Організація з оцілком у Женеві затвердила план окреслювання погоди в різних частинах глобу. Рішенням установили два світові центри — у Вашингтоні і в Москві з тижнями стацій на суходолі і морях, які дістануть інформації від штучних сателітів, побудованих і висланих в космічні простори для цієї цілі. Третя центральна стація буде в Південній Гемісфері. Регіональними центрами будуть, мабуть, Нью

В АМЕРИЦІ

● Колишній президент Гаррі Труман почуваче не зовсім добре і тому він мусів залишити прийняти за приводе 72-річчя брата його колишнього спільника Ейба Якобсона в Коніас Сіті, Мізурі. Остатній лікар Трумана відраджував йому йти на це прийняття, але Труман казав, що він повинен вшанувати брата свого спільника в бізнесі.
● 25-го квітня Сенат більшістю 75 голосів до 15 затвердив номінацію 14-го заступника Корпорації Комунікаційних Сателітів. Ці державні організу-

СВОБОДА

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & Holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Давно потрібна установа

Своїй власній вітальній силі, своїм системі і своїм ресурсам Америка завдячує те, що вона є найбільш могутньою країною і нацією світу. Але вже більше, «обставинам», ніж власній волі і бажанням, треба приписати те, що Америці притав: це її провідний вплив у теперішній найбільш економічній домі висхідній атомної та опанованої космосу. Ця роль притавляла Америці в справі карколомного розвитку історичних подій, і сено, що вона не була на неї приготуваною. Це стосується не тільки до загальної атмосфери, але й до керівників американської політики, цілі генерації яких виростили, вчилися й працювали під знаком доктрини Монро — обмеження американських зацікавлень до Західної гемісфери.

Не дивно, що в таких обставинах американські політичні діячі й дипломати виявляли бажання й охоту до «старого світу», зокрема великого політичного комплексу в Європі. Для характеристики пригадайте б тільки відділи репрезентації американських урядів у Державному Департаменті у 1919-му році з протестом проти польської збройної інтервенції в «Галичці» — Галичині. Високий урядовець того департаменту заперечував делегата, що уряд цієї справи зайнявся, бо він і сам не бачить і не знає, як діло поляка... до еспанської території, поплутавши, очевидно, назву еспанської провінції з назвою Західної України.

Досі ситуація незмінно політизувалася, але вона ще далека від задоволення. Постійне порівняння України в складі СРСР з Пенсильванією чи Тексасом у складі ЗДА може послужити на це яскравим доказом. Проте, є поважна надія, що цей стан зміниться вже в недалекому майбутньому. Одну з рішальних ролей у цьому відіграє зацікавленість і підтримка Урядом створення Крайової Академії Закарпатських Справ. Законопроект у цій справі був внесений в обидва палати Конгресу 20-го лютого цього року. І тепер його розглядають відповідні комісії. Наперед можна передбачити, що законопроект буде схвалений і здійснений впроваджені майоритетного часу.

Законопроект передбачає створення високої державної школи для підготовки дипломатів і всіх тих урядовців, що матимуть діло з будь-якою діяльною закордонною справою: політичною, культурною, господарською, оборонною і ін. Як існують державні академії для вишколу старшин армії, флоту й авіації, так існують і академії для вишколу політиків і дипломатів. Президент Кеннеді, пропонуючи Конгресові схвалення законопроекту, мотивує потребу такої Академії новою ситуацією в світі, яка «всюди вимагає високої якості й якості для поліформованості й єдиної акції в рамках політичного, господарського й соціального секторів нашої цивілізації». І яка тим самим, вимагає нового підходу до виховання і вишколу для численних завдань, що їх має наш урядовий персонал в світі. У мотивів законопроекту згадується мова також про «політичні, економічні, наукові й культурні потреби, що викликає глобальну боротьбу з великим злом і тривожністю». Із схеми промови Академії видно, що в ній кожний випускник державної університету матиме можливість «добути основне і жерельне знання в тій діяльності закордонної політики, в якій він працює чи планує працювати, а з іншого боку — Академія буде головним осередком дослідів і студій всіх проблем, що з ними зустрічається або може зустрітись американська закордонна політика».

Отже, що пали, створення такої установи можна тільки привітати і підтримувати. Вона вже давно була потрібна і, якщо б існувала, американська закордонна політика збагачалася б собі і світові ряду кардинальних помилок, що в поважній мірі привносили до того безнадійного стану, який існує тепер у світі. Але пізно пізно, як писав

Невтральні

Є у нинішньому світі насправді дуже мало дійсно неутральных держав. На таке окреслення заслуговують Швеція, Фінляндія, Австрія і Швейцарія. Їхньої миролюбності, відсутності будь-яких агресивних замірів у відношенні до сусідів та бажання зберігати коректні відносини як із західними, так і з комуністичними країнами, ніхто не може піддати під сумнів. Їхня неутральність щира і тривала, тому, що такий характер їх закордонної політики збігається з духовною настановою їхніх народів і що та політика спертна на ясно висловленій волі народу: в тих країнах існує дійсний демократичний режим з виборами, що їх правильність і чесність стоїть вище всяких підозрів. Швейцарія документує свою правильне розуміння неутральності рішенням — не належати до Об'єднаних Націй, щоб не потребувати раз-у-раз займати становище до різних спірних міжнародних справ.

Але велика більшість нинішніх формально неутральных держав і дійсно неутральних не мають нічого спільного. Читали ми, що югославський диктатор Тіто приєднав таємного листа президентів Кеннеді із запереченням, що Югославія дійсно неутральна, при чому американські коментатори пояснювали, що Тіто і його дорадники рішили злагодити цим погане враження, що його викликали на Заході палкі обійми Хрущова. Можна вжити, що Тіто не хоче втрачати американської господарської допомоги, але не можна повірити в його «неутральність» після його виразної заяви в югославському «парламенті» 26-го грудня 1960-го року, що Югославія і Словенський Союз «мають ідентичні погляди на майже всі важливі актуальні справи» і після того, як з'їзд «неутральных» лідерів у Београді в 1961-му році, вимагавши — за советською формулою — «генерального і тотального» міжнародного розроблення водночаснім словом не затарував зламання більшості мораторію на атомні детонації.

Який же неутральніс Індонезія, коли — після візиту маршала Родона Маліковського і комуністичного голови держави Ліо Шао-чі в березні-квітні цього року — її президент Сукарно в офіційному комюнікаті приєднався в усіх найважливіших справах до становища китайських комуністів — проти вільного Китаю і за «праву» Пейнінгу на «визволення» Формози, за «праву» китайських комуністів володіти в Тибеті, проти «колоніалістичної імперіалістичної» за комуністичною фразеологією, за комуністичну теорію щодо В'єтнаму, Лаосу і т. д. Де ж тут місце на неутральності? Яким неутральним є алжирський прем'єр Ахмед Бен Белла, коли він, поїхавши на Кубу безпосередньо після відвідин президента Кеннеді у Вілму Домі та розділувавшись в Гаваї з Філіпем Кастром, заявив, що ЗДА повинні «звернутися» Гвантанаму Кубі. Неутральність п'ятого члена так званої групи Касаблянк — Ганісі, Гані, Об'єднаної Арабської Республіки, Малі і Марокко — насправді політас в дедіаціях, які мають на цілі заспокоювати Америку, щоб не позбавляти себе її допомоги, — але в більшості міжнародних справ вони підтримують становище Москви. Постійний представник Індії в Об'єднаних Націях, Кришна Менон, демонстративно займав протизахідні і проросовські становища в тій установі, і треба було пойдти назустріч «співсучасному» Китаю на Індю, щоб вона звернулася до військовою допомогою до ЗДА й Британії.

Не дивлячись, що в Конгресі і поза ним існують найбільші сумніви щодо доцільності витратити гроші американських податківців на допомогу таким «неутральним» країнам, які не є прихильниками Америки та великого Заходу. Щораз більше сумніви викликає прихильність до самої концепції неутральності, коли куди переконалише доплата, що в домі історичного змагу проти завоювничого комунізму і за збереження волі народів, — це може бути неутральних.

Проф. д-р Юрій Шумовський

НАРОДИ АФРИКИ ТА ЇХ БОРІТЬБА ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

(1)

Величезний африканський континент, що має тепер 200-000 000 населення, що в першому тисячолітті до Р. Х. цікавив народи культурного світу. Перші мореплавці та колонізатори Африки — фінікійці, заснували свої колонії в північній частині Африки. Цими колоніями були Ютика, Гадрумета та Картагена. Кораблі фінікійців проходили уздовж узбережжя аж до Сенегалу. Фінікійська колонія — Картагена захопила в свої руки увесь торг на Середземному морі. Її король Ганон І-й наважся торговельні зносини, вже в ті часи, з муринськими Західної Африки — суданцями, єгиптянами, в свою чергу, користали з мінеральних багатств муринських народів, що жили тоді на території горішнього Нілу.

В пізніших часах римська колонізація охопила всю Північну Африку, а далі вандалів та греків панували деякий час у цих місцевостях, аж поки араби, в VII столітті, прийшовши із сходу, не захопили все узбережжя Північної Африки, Сагару і навіть деякі муринські краї в Західній та Східній Африці.

Особливо могутньою була арабська держава у Північній Африці, в країні з.г. Магреб, в IX — XI столітті по Хр. Якраз у той час араби завоювали багату імперію Гана, що знаходилася над рікою Нігер, під самою Сагарою. Тепер із столиці цієї імперії, Гани, залишилися лиш руїни, заспані пісками, і це місце зветься Кумбі Сале, де я довгий час робив розкопки та археологічні досліді. Ця старовинна держава була виключно муринською. Араби, знищивши столицю Гана, пограбували імперію, головним чином неймовірно запаси золота, який ця країна була знала у той час в усій Африці і на сусідніх континентах. Арабська івазія пройшла лаяною по всій Північній Африці, Сагарі та Західному Судану. Араби захопили міста Томбукту, Ніямєро, Гао, Дженне. Місцеві народи силою накиннули вони мусульманську віру та арабську мову, розвинули неутральність та торгівлю рабами. Мінеральні багатства Судану — золото, вивозилось на північне узбережжя Африки та до Європи і Азії.

Недовго, однак, панували араби. На зміну їм прийшли турки, які завоювали Північну Африку, а в Судані муринські народи заснували свої держави. Так постанала держава Малі, яка в XIV стол. досягла найвищого ступня свого розвитку. Про могутність цієї держави не раз згадували арабські письменники та мандрівники. Пізніше, в новостройній і також могутній державі Сонгаї, міста Томбукту, Гао, Дженне ставали високочайшими життєм. В Томбукту в той час був університет з факультетами математики, філософії, астрономії та величезна бібліотека. У висліді наглої нападу марокканських військ Томбукту знищено і на протязі двох років після цього в Західній Африці не було вже якоїсь великої держави.

У другій частині Африки,

ближче до рівняни, в XVI ст. відома була держава Бенін, що розвивалася культурно і економічно рівночасно і держава Сонгаї. Ця держава знаходилася на гвінейському узбережжі і складалася з народів юруба, іфі, егбе, ашанті та інших. До цього часу збереглися прекрасні зрізки її високого мистецтва: різні маски, скульптура з глини, дерева, заліза і металу. Рівночасно відзначалися і інші держави Африки: Конго, Замбезі і, на решті в північних часах: Бурунду, Ангола, Торо, Руанда, Урунді і інші.

З XVI стол. в життя африканських муринів втручаються європейські іпрати і колонізатори. Португальці, єспанці, англійці, французи щораз частіше з'являлися на африканський континент, головним чином з грабіжницькими цілями, для торгівлі невольниками та окупації поодиноких районів. Міста засновані ними, були для них важливими форпостами. Одним з таких місць був острів Горей, біля Дакари, на якому збереглося багато пам'яток з тих сумних часів.

Розпочавши з тимчасових відвідин, нападів та торгівлі невольниками, європейці пізніше почали систематичну івазію на чорний континент. У XVII — XIX стол. постанули тут численні колонії. Місцеве населення ставало одчайдушним опір. У боях з напасниками погало багато найкращих синів африканських народів в обороні своїх прадідських прав на землю і самостійне існування. Найважливішими борцями і народними героями були в Західній Африці: Аль Гаджі Омар та Саморі, імена яких досі наріди з пошаною згадують.

Однак, сили були нерівні. Люди, що прийшли з Європи із вогнянними зброєю, з модерним владом, швидко зломали опір африканських народів і окупували простори савани, Сагарі та джунглі. Почалася планова експлуатація країни, та її населення. Колоніальні уряди в принципі мали одну лише ціль — використання і вивіз із скупованих країн сільськогосподарських сировців та мінеральних багатств.

Якщо колоністи розбудували шляхи, побудували міста, лікарні, вілли, школи тощо, то все це в більшості для власної вигоди і потреби. Дороги і залізничні використовувалися для власного транспорту, в школах училися переважно діти європейських урядовців та управліельованих африканців. Лікарні обслуговували європейське і верхівку муринського населення. Щодо широких мас місцевої людності, то відношення до неї було не однакове: деякі колоніальні уряди відносились більш сумішно, деякі жорстоко, як, наприклад, португальці в колонії Ангولا.

Перебуваючи довгий час в колоніях Франції, в Західній Африці, мушу ствердити, що французький уряд ще більш ніж гуманно ставився до вигоди і потреб життя місцевого населення в порівнянні з іншими урядами колоніальних держав. Мав я нагоду при-

Василь Витвицький

„НОКТОРН“ — ОПЕРА МИКОЛИ ЛИСЕНКА

Одначасно з Лисенковими роковинами привало і п'ятдесятріччя його опери «Нокторн». Ця опера, творю, що займає особливе місце у спадщині нашого композитора. Це його останній твір, «лебедячий спів», заклочний акорд багатогранної творчості композитора. Опера написана 1912-го року, коли композитором було сімдесят років.

Про те, як виникла у Лисенка думка створити «Нокторн», є різні версії з кол. близьких до композитора. Головне, що на терені Українського клубу в Києві, головною якою був Микола Лисенко, створився сприятливий для театрального діла атмосфера. Згуртувалися там визначні літературні й мистецькі сили, Марія Старицька, Олена Пчілка, Людмила Старицька-Черняхівська, Марія Грушевська, Дмитро Антонович, Олександр Олесь, а на вечорах клубу бували з-поза Києва Лесь Українка, Михайло Коцюбинський та інші. Одним із спільних бажань учасників клубу було вивести український театр на шлях шукання нових форм, на шлях експериментування.

Не без впливу на самого Лисенка залишилася і його поїздка вліті 1911-го року в рідні околиці Полтавщини. Як пише син композитора Остап Лисенко у своїх спогадах (Київ, 1959 р.), поїздка тривала всього два тижні, але за той час Микола Віталійович відвідав багато знайомих місць і домів, у яких не бував сорок років. Він побував і в давньому родовому домі своїх двоюрідних сестер Юлії та Лисави Лисенків.

Безпосереднім поштовхом для постанови «Нокторну» був концерт старовинної української дилетантської творчості, влаштований Миколою Садовським. За дуже короткий час Людмила Старицька-Черняхівська виготовила лібрето опери — мініатюри, а заповнений сюжетом композитор не забув про написання музики. Через два роки після того Олена Пчілка згадувала: «Видно було, що Миколі Віталійовичу той твір дуже подобався; так очне він оповідав про найголовніші моменти в йому, про елегантний зміст розмов, про потребу й відповідної музики до їх». («Спогади і думки», Київ, 1914 рік).

Зміст опери нескладний — ненадто оригінальний. Це романтична ніч, коли «золоті й рожеві сніги» виводять танець, а з кутків кімнати з'являються цвіркуни. Оживають змалювані на картинах, заповнених портретах постаті давнього минулого. Життя входить і в статую вакахацій. Все це триває недовго. Надходить ранок, і на місці колишньої фантастики повертається реальність: виходить служниця, яка вже й на початку серйозно, що їй доводиться стирати пилюку з ні-

ллується і до неморальних, негативних сторін в житті колоніальних держав. Він був логічним виводом тодішнього нашого історичного підложжя.

Відомо, що друга світова війна завдала смертельного удару ідеології націоналізму, відомо теж, що й український націоналізм зазнав потрясіння, яке не закінчилось і по нинішній день. Проте, по нинішній день чуюмо і читасмо, що головну вину за програму українських визвольних змагань несе Центральна Рада і вся та її провідна верства, яка очолювала наші змагання. Скидати вину на провідників Центральної Ради не легше, що у величезній більшості вони звалилися тоді соціалістами — від соціал-самостійників до соціал-федералістів, почерез соціал-демократів до соціал-революціонерів, отож Українську Центральну Раду усі найбільш характерні риси тогочасних націоналістів Середньої Європи — з їх волюнтаризмом, заперечуванням демократичних засад, заподозрюванням молоді, настановленням її проти батьків та плебейського гасла «перманентної революції», що все це відповідало ідеально психологічному ґрунтові, який постан

кому непотрібних старих образів. Все таки ціла подія відбувалася нечаромно. Тієї нечаровної ноти вишнелася ваджана таємниця, що була домі між панною і її улюбленим, офіцером. Вияснилось, що він не покинув її коліс, а згинув на полі бою з її іменем на устах.

Оця романтична історія одягнена в гарну й стилізовану витриману музику мала великий сценічний успіх, почавши від першої київської вистави. Вона одержала популярність і в Україні. Через десять років, що минули від прем'єри «Нокторна», у своїй «Історії української музики» заохоплював ним Микола Грінченко, називаючи «шедевром». Йому подобалися «клянікорди, родинні портрети, милі, старий вальс і вся атмосфера старої поміщицької садиби». І згодом в окремій студії про Лисенка, виданий у збірному томі п'єс «Вибране», Київ, 1959), Грінченко писав про цю оперу, що «музика її вразила чистістю стилі і рівністю лірично загнубленого настрою».

У різні часи цю оперу виконувало по при фортепіано, а в останні роки виконувалося з оркестром, так як його написав Лисенко, то в оркеструванні композитора Якова Степанового, Станіслава Людкевича та інших. Ще в нашій пам'яті вистава «Нокторна», що відбулася 1937-го року силами львівського Музичного Інституту ім. Лисенка на великій сцені міського оперного театру. Виконавцями були солісти й оркестра Інституту. Восени того самого року виставу передавало львівське радіо, при чому вступне слово про Лисенка і пояснення опери вголосі був композитор Василь Барвінський. Другий раз оперу виставлено в тому ж театрі за часів німецької окупації. Варто згадати, що в половині 1920-их років оглядач Лисенковий мініатюри й Нью Йорк. Ставив її тоді театр Народного Дому під керівництвом Марії Машин, колишньої учениці Лисенкової школи в Києві. Пізніше, у 1930-их роках, знову виконувалася її стараннями Т-ва Приятелів Української Музики.

Одна з привабливих рис Лисенкової опери — її простота і простота музичної мови. Композитор поставив собі за мету відтворити атмосферу дворянських домів початку 19-го стол., у яких, крім гри сонат Моцарта і можливо вже й Веттована, відбувалася життя, хоч і безпретенційне, домашнє й товаришське музичування. Це завдання музика «Нокторна» виконує правдиво і — можна сказати — автентично. З уваги на розмір і характер опери малої форми, ця чак камерної опери, «Нокторн» був цікавим експериментом. Ми не ставимо твердити, що Лисенко, пишучи його, шов свідомо до підходу композиторської доби. Цьому, зрештою, заперечує сама традиція і навіть архівізована музика. Все таки є фактом, що розповідь оперової музики позначалася на початку 20-го стол. реакцією проти канонів італійської опери, як і опери драми Вагнера. Одним із виявів цього була саме конденсація форми і спрощення засобів вислову. У наших часах до цього типу належать так звані «короткі опери» Ернста Крешенка, замкнені в одному акті, в супроводі камерної оркестри або й самого фортепіано, також і музично-сценічні твори Карла Орфа, такі, як «Місяць» чи музична казка про короля й розумну личину.

Окреме питання — зміст Лисенкової опери. Написана не без автобіографічного підкладу і сентименту, вона відтворює картину з «панського» життя. Це романтична історія одягнена в гарну й стилізовану витриману музику мала великий сценічний успіх, почавши від першої київської вистави. Вона одержала популярність і в Україні. Через десять років, що минули від прем'єри «Нокторна», у своїй «Історії української музики» заохоплював ним Микола Грінченко, називаючи «шедевром». Йому подобалися «клянікорди, родинні портрети, милі, старий вальс і вся атмосфера старої поміщицької садиби». І згодом в окремій студії про Лисенка, виданий у збірному томі п'єс «Вибране», Київ, 1959), Грінченко писав про цю оперу, що «музика її вразила чистістю стилі і рівністю лірично загнубленого настрою».

У різні часи цю оперу виконувало по при фортепіано, а в останні роки виконувалося з оркестром, так як його написав Лисенко, то в оркеструванні композитора Якова Степанового, Станіслава Людкевича та інших. Ще в нашій пам'яті вистава «Нокторна», що відбулася 1937-го року силами львівського Музичного Інституту ім. Лисенка на великій сцені міського оперного театру. Виконавцями були солісти й оркестра Інституту. Восени того самого року виставу передавало львівське радіо, при чому вступне слово про Лисенка і пояснення опери вголосі був композитор Василь Барвінський. Другий раз оперу виставлено в тому ж театрі за часів німецької окупації. Варто згадати, що в половині 1920-их років оглядач Лисенковий мініатюри й Нью Йорк. Ставив її тоді театр Народного Дому під керівництвом Марії Машин, колишньої учениці Лисенкової школи в Києві. Пізніше, у 1930-их роках, знову виконувалася її стараннями Т-ва Приятелів Української Музики.

Одна з привабливих рис Лисенкової опери — її простота і простота музичної мови. Композитор поставив собі за мету відтворити атмосферу дворянських домів початку 19-го стол., у яких, крім гри сонат Моцарта і можливо вже й Веттована, відбувалася життя, хоч і безпретенційне, домашнє й товаришське музичування. Це завдання музика «Нокторна» виконує правдиво і — можна сказати — автентично. З уваги на розмір і характер опери малої форми, ця чак камерної опери, «Нокторн» був цікавим експериментом. Ми не ставимо твердити, що Лисенко, пишучи його, шов свідомо до підходу композиторської доби. Цьому, зрештою, заперечує сама традиція і навіть архівізована музика. Все таки є фактом, що розповідь оперової музики позначалася на початку 20-го стол. реакцією проти канонів італійської опери, як і опери драми Вагнера. Одним із виявів цього була саме конденсація форми і спрощення засобів вислову. У наших часах до цього типу належать так звані «короткі опери» Ернста Крешенка, замкнені в одному акті, в супроводі камерної оркестри або й самого фортепіано, також і музично-сценічні твори Карла Орфа, такі, як «Місяць» чи музична казка про короля й розумну личину.

Окреме питання — зміст Лисенкової опери. Написана не без автобіографічного підкладу і сентименту, вона відтворює картину з «панського» життя. Це романтична історія одягнена в гарну й стилізовану витриману музику мала великий сценічний успіх, почавши від першої київської вистави. Вона одержала популярність і в Україні. Через десять років, що минули від прем'єри «Нокторна», у своїй «Історії української музики» заохоплював ним Микола Грінченко, називаючи «шедевром». Йому подобалися «клянікорди, родинні портрети, милі, старий вальс і вся атмосфера старої поміщицької садиби». І згодом в окремій студії про Лисенка, виданий у збірному томі п'єс «Вибране», Київ, 1959), Грінченко писав про цю оперу, що «музика її вразила чистістю стилі і рівністю лірично загнубленого настрою».

життя. Це власне й була цікава, хоч напевно недоцінена, спроба пошпирити тематику української оперової музики, яку в нас ще й досі надто тісно зв'язують з селом і його побутом. Згадаймо для прикладу, що з-поміж сучасних композиторів аж три вибрали за тему Олексію Добуша.

Тема й її трактування була одною з причин осуду «Нокторна» збоку музикознавців М. Гейліг. У своїй фаховій і досить солідно написаній праці про оперову музику Лисенка («Українська музикальна спадщина», Київ, 1949) авторка признає, що опера «цікава як по формі, так і по характеру застосування засобів музичної виразливості». Все таки їй не подобається цілий ряд моментів (арія вальси, «распівочі ітентичні претензійні моменти»), вальс «нудуватий тощо». Вважали всі твори останнього періоду творчості Лисенка авторка зараховує до іграшок, що свої по собі «дуже майстерні й добре зроблені, але позбавлені потенції до широкого громадського резонансу, що супроводив всю попередню творчість композитора». Незрозумілий адо теїдентичний підхід з позиції так званого соціалістичного реалізму привели М. Гейліг до об'єктивної помилки. Власне «Нокторн» більшою мірою, ніж інші оригінальні музично-сценічні твори Лисенка, дочекався прихильної оцінки збоку критиків, численних вистав по величезній і навіть малих провінційних сценах і дуже теплою сприйняття збоку широких кол. слухачів. Якого іншого й крайнього резонансу можна сподіватися для місцевої твору?

У «Нокторні», не зважаючи на його мініатюрний розмір — а може йразом їм ділючність — виразно відно сяду і вміст Лисенка характерну. вати окремі ділові особі чи ситуації при допомозі музичних засобів. Так, у самому тексті немає мови про те, де, в якій країні і в який домі відбувається діл. Напрякці опери чути з-за вікна народне пісню «Ой, тей "за Дунаєм"». І в цей спосіб акція умістовіється географічно, але цим же не означає, хто ж були й є господарі доми. Це композитор зробив майстерно музично характерністичною пані. Після кількох початкових фраз вона оповідає про себе і впадає в тифозу української народно-ітентичній стилі, такий властивий Лисенковій музиці до текстів з «Кобзаря». Цей гарний і витриманий рисунок скромної української панночки — одне з кращих місць в опері. В інших чуюмо сфери з його марсованим ритмом, палку й мілнуву у своїх настроях: захвилю, цвіркуни з прикметною для їх музики хрипачістю. Цікавий моментом є фінал опери, який усеї п'ятеро осіб. Тут Лисенко живий, цікавий іри тональних основ, тобто постійної зміни мажору з мінором. Цим засобом композитор передає не тільки настрій даного тексту, але й саму ситуацію ділових осіб. Вони ж тільки відомий минулого, їх існування скороминуще і взагалі — не реальне. Власне цей момент неадекватності, браку твердого ґрунту під ногами передатий неспівною і — сказати б — захитаною тональністю кінцету.

Немловажна й єдина в опері гововерна роль служниці. При її допомозі автори дають ненавч антитезу проти розслізнення ділових осіб і — проти своєї власної сентиментальності. Згідно з ділом проходить і постлюдія, яка спокійно закінчується на якому мажорі. личину.

«Нокторн» має для нас цінність як твір — до того ж останній — Миколи Лисенка. Це і мийлий театральний спектакль. При оригінальній творчій і виконавчій атмосфері цей твір міг би сповнити це одне завдання. Отож наша оперова музика перебуває вже ціле століття у замкнутому колі між планями композиторів і їх наставленням на так званий велику оперу та оперово-театральну практику. Великі опери без доступу до великих оперових сцен залишаються з-правила в рукописах, тим часом практика проходить на дохот-трьох позиціях давно перебраного репертуару. Вихід з цього кола міг би нашим композиторам і музично-театральним діячам показати саме Лисенка «Нокторн». Легко доступний для виконання і сприйняття, дікаво побудований і тонко акварельними фарбами зарисований,

УКРАЇНСТВО З ПЕРСПЕКТИВИ 45-РІЧЧЯ

(1)

Після кожної програми прирочно виникає відразу спір про те, які причини довели до неї. Кажемо — спір, бо не буває такого, щоб усі історичні аналітики, політики і публіцисти погоджувалися у з'ясуванні подій, які заважають на долі нації. Очевидно, що програма української визвольної війни в революції з р.р. 1917-21 мусіла глибоко сколихнути українську політичну думку й залучити на ній слід, помітивши по нинішній день. Але, цікава річ, хоч здавалося б, що 45 років, себто час життя двох генерацій достатньо довгий, щоб позбутися деяких легенд і з'ясувати собі реальний образ ситуації в Україні в р.р. 1917-21, по нинішній день все ще іноді чуємо ті самі твердження про причини, чому ми 45 рр. тому не вуміли закрити за собою

спроба скінчилась трагічним фіналом під Базаром у листопаді 1921 р., в українському громадянстві виявилася така сама реакція, яка є притаманною для всіх подібних історичних подій в усіх народів: жертвним колом зроблено провідників української революції і визвольної війни, а в пошуках нових шляхів до відродження втраченої державності, чи бодай решток тієї державності з її руїн, і значилася у громадянстві розбіжність, що межувала з повним харсом.

Не с ціллю цього нарису пригадувати в деталях, на які трагічних роздоріжжях опинилися українська політична думка з початком 20-их років цього сторіччя, та ще й тоді, коли до катастрофи, якою був Ризький мирний договір, що насправді був повторенням Андрусівського договору й доданий Україну до Польщі у доданий українська армія, а спроба скоординувати окремі повстанські виступи в могутній повстанський рух, керований з єдиного командного центру, коли та

проявилася в різних відтинках угодівства у відношенні до Польщі у відношенні до Росії. Відкрилось широке поле для агентурної роботи обох окупаційних державних апаратів. Частина українських патріотів в Галичині шукала рятунку в так званій автономії й визвольній вій

М. Шербак

ІСКРИСТИЙ ТАЛАНТ

На літературній ниві писемника Василя Гайдарівського — добрий урожай: не встигла відквітнути повість „Зачай пастух“ видана Об'єднанням Українських Писемників „Слово“, як уже красується будином колосками, наповненими добримими зернами — словами, книга „А світ такий гарний“, видрукувана видавництвом Юліана Середняка.

Сяжкою книжкою повістей „А світ такий гарний“ Василь Гайдарівський не лише добув великий літературний успіх, а й просте задоволення: записав сіллю свого таланту.

На принципах сторінок цієї книжки писемник подає коротко „Дещо про себе і свою творчість“. Читач з приємністю довідається, що Василь Гайдарівський — це відомий писемник старшої генерації, творець якого друкувалися в Україні ще задовго до другої світової війни; писемник, який видав не один рік свого життя літературною рукою, пов'язану з українською Донбасу: писемник, який після розгрому українського літературного руху в Донбасі був заарештований, а після звільнення, з якого йому пощастило вирватися, жив як бурлака „У Ставроволі, на північному Кавказі, — як оповідає сам В. Гайдарівський, — ходив із скринькою по вулицях, як скляр, аставляв шийбу; на Кавказі ж дві роки ловив рибу для Дагестанського риботоргівства; у Слов'янську працював вантажником“.

В таких складних умовах Василь Гайдарівський, збагачений великим життєвим досвідом і надбавлений писемницьким хистом, пише легкими і оповідає цікаво. Темі його творів — життя Донбасу, тієї частини України, на яку і в часи першої світової війни і в часи миру найбільше зазіхали червоної імперії та Кремлю і яку — були такі поголоски! — прокутували навіть формально приєднати до Росії. Та й не дивно — Донбас, — або, як вони звали „всерозумна коча-

гарка“, постачав їм найкраще в світі вугілля — антрацит — „чорне золото“, хоча потрібне для промисловості. Сюди, в цей Донбас, під час колективізації, тікали заможні хлібороби, або, як їх звали, куркулі, ті, що „сіли хліба та без хліба умирали“, щоб на землі й під землею загинути й замести сліди, не режати страхотливий час енкаведівського людоловства.

І от саме Донбасові, вірніше його людям, і присвячує свої твори писемник В. Гайдарівський. Тонкий знавець життя, він оповідає про шахтарську дійсність, розкриває адари. Два пригоди, два місця, що чатують на душу грішного: тамний дух легендарного Шубина під землею і яний дух реального Попова із „спецвідділу“ на поверхні — енкаведівський Дамоклів меч, що ніби дає жорстокі долі — хто швидше скопить ту блуду дурну?

Люди з повістей „Мерехтливий Зорі“, каторжники працюють, до безсмертної, а розчужившись — обнімаються й плачуть або озирюються б'ються. Страхотлива дійсність. Автор так просто і ясно розповідає, так ажурно змальовує події і настрої, що перед нами постає життя у всій його реальності.

Особливо цінним твором В. Гайдарівського є „Непроханий гість“. Його не можна забути ніколи.

Брати Федоренки, виховані в добрій українській родині. Батьки навчали дітей тільки гарного:

„Іван згадав, як він, ще хлопчиком бувши, якось повертався з батьком додому з церкви і бачив на хіднику новеньку копійку, що сяяла проти сонця, як золота. Він шарпнувся, хотів підняти привабливу монету, але батько нагнувся не дав. Мовчки витягнув з кишені п'ятак і поклав на Іванову долоню. А тоді сказав: „Тобі грошей треба? Бери. Це наші. Учись, сино, поважати себе. На чуже не зазіхай, а своє шануй. Чужою доброю користі не принесе. Як виростеш і захочеш щось

мати, то ранише — зароби. Жебраки — нещасні люди, кланяються таким же, як і вони, людям, за копійкою. Але жебраки заробити не можуть. Злиди примушують схилити голову. Жебракам можна просити. Але кланятися нам — гріх і сором! А якби ти підняв копійку чужою, то ти б раніше їй вклонився. Чи не смішно, га? Копійці кланятися! — Батько так замінявся радісно, ніби й дійсно, якби він стримав, то Іван зробив би щось погане, піднявши монету. Але ніколи вже Іван чужого взяти б не зміг“... (стор. 110).

Як такі брати жили в умовах комуністичного свавілля і нацькування людини на людину, як зберігали свій чесний та працьовитий рід від загублення — це автор розкривав засобами мистецьких образів.

Порівняння, епітети, метафори, — все це у Василя Гайдарівського таке барвисте, що картини змальовані в творі, відчувалися просто фізично:

„У віконці дряпався голим пазуром дощ, набридливо й настирливо, як кіт, що нашкодив і втік, а тепер, після довгого блукання чужими задвірками, повернувшись голодний, змерзлий і просять, щоб його пустили до хати“ (стор. 109).

Або ось як Василь Гайдарівський змальовує душевний стан одного з братів — Івана: „Думки його були сумні, як квітлина пташки, що прилетіла з хробачком у дзьобі, як і побачила порожнє гніздо — якийсь хижак позбирав її дітей“ (стор. 109).

Твори „Непроханий гість“, „Мерехтливий Зорі“ — такі цікаві, що їх варто було б перекласти на англійську мову, щоб англословний читач побачив глибочинні людських трагедій, переживаних в Україні під жорстокою владою московських окупантів.

Із захопленням читається, добре написана композиційно, повість „А світ такий гарний“. Про такі твори говорять: „займеш їх у руки, то вже не відкладеши, поки не прочитаєш“. Тема цієї інтригуючої повісті — кохання Андрія й Настусі. А головну думку твору висловлює один із персонажів — Кирило: „Жиєш і жити хочеш. Світ такий гарний, а люди паскудять його“ (стор. 235).

У повісті надзвичайно гостро змальовано сцени допиту і страхотливого тортуру. Енкаведист Толкачов допитує продисів Шпака, супротивника Андрія, застосовуючи так звану „турецьку лазню“, що розпарює не тільки тіло, а й душу.

Просто рука не піднімається писати про незначні мовні огріхи на зразок „напоролівся“, „усердію“, „лузгаючи“ (міг би легко виправити і сам автор, а тим більше мовний редактор), зважаючи на ваговитість творів.

Василь Гайдарівський, давнє знайомий на еміграції поісті „Ще одно кохання“, своїми новими творами — повістю „Зачай пастух“ і, особливо, свіжою книжкою „А світ такий гарний“ — засвідчив свій високий писемницький зріст.

Наступні повісті Василя Гайдарівського „Гончарі“ та „Крадений батько“ — нові надбавки в українській літературі на вигнанні — чекають на свого видавця.

Роковини Української Державності та Роковини Крут в Амстердамі, Н. Й.

Заходом місцевого Відділу УККА та при співучасті хорів сусідніх громад: Коговас, Трой, Вотревалі відзначено в тутешній громаді в дні 10-го лютого 1963 р. в залі Українського Американського Горизонтального Клубу заходами Роковини.

Як минулого року так і цього року посадник міста Амстердама видав Прокламацію Для Незалежності України, що була відмічена в англословній пресі в дні 21-го січня 1963 р.

В неділю 10-го лютого 1963 місцевий парох укр.-кат. церкви о. Лев Пшицький відправив Службу Богу в наміренню Українського Народного Громадського Руху проголосити та відзначити парохію до членів участі в святої академії.

О годині 3-й по полудні відслужено Панахиду за покійних борців у визвольних змаганнях.

Свято запланованого американським гімном, що його виконала оркестра „Арфа“ під кир. п. С. Когута. З черги голови Відділу УККА проф. Семен Гнатківський відкрив свято та попросив привітати присутніх покійних борців за українську державність, а також виконати мовчача вітальню.

Опісля привітання привітаний зал, окремі гості з сусідніх громад відчитали звернення Центральній УККА від імені зв'язку з відзначенням Роковин та запланованою програмою свята.

Святочну промову виголосив редактор Іван Дурбак з Трой. В своїй доповіді змальовував ажурно акції проголошення Незалежності і Соборності, що відбулися 44-45 років тому в Києві з найбільшою точністю, відтворив образ переможного акту проголошення Соборності всіх українських земель в одну самостійну державу. Під-

черкнув великий підйом та невгасимий ентузіазм народу, що переживає цю надзвичайну величну подію. Присутні мали враження, що є учасниками цього історичного акту. На кінець своєї доповіді зазначив, які завдання і дії зобов'язують українську спільноту, що перебуває у вільному світі.

Англійською мовою промовляв Василь Свободяк з Трой. В своїй гарній виголошеній доповіді відмітив значення цих державних актів та відношення їх з теперішнім досягненнями української спільноти у ЗДА.

Доповідь про Крути та їх вплив на безперерпну боротьбу українського народу відчувалися пластунами Михайлом Вершона. Декламації: Воля України, Дума про волю, та Тристан герольд під Крутами гарно продекларували пластуни: Леся Пашак, Ірина Бішко, та Іванка Пласту Володимир Крижачук.

Фортепіанове сольо музика Лісенка, адало відіграла п-на Дарія Семенів. З'єднаний хор з громад Коговас, Трой і Вотревалі під мист. керівництвом п. Ярослава Біласа виконав шість трі пісень: Гімн Батьківщини, Засяло сонце золоте, Живи мотушка Україно, Оркестра „Арфа“ під кир. п. С. Когута відіграла три маршові пісні: Гей маршуйте, вже повстанці, Збудися, мотушка Україно, Нумо хлопці до зброї.

Національним гімном оркестра „Арфа“ і запланований хор закінчили це небуденне свято. Голова місцевого Відділу Семен Гнатківський щиро подякував всім виконавцям святої програми, та зазначив, що навіть малі громади спільними силами можуть гідно відзначити кожне національне свято.

Д. О.

Поклін Тарасові Г. Шевченкові в Дітроїті

24-го березня відбулася в Дітроїті Академія, присвячена намісному національному генію Тарасові Г. Шевченкові в аудиторії Чотей Гайдуки при заповненій і у великій просторій залі. Усіх членів Шевченківської Академії сприяли дві причини: підготовкою Академії в цьому році займався обидва відділи УККА, разом з Укр. Ам. Федеративної Стейту Міннігем, що українська громадськість в Дітроїті прийняла з прихильністю. Заходами голови Метрополітального Відділу УККА ред. Михайла Ваханського та голови Відділу УККА на Дітроїті Схід і Гемпшир І. Володимир Тустанівський прийшло до порозуміння обидвох Відділів УККА у справі діяння на терені Дітроїті і організації національного свята і до цього об'єднання приєднались також Укр. Ам. Федеративної Стейту Міннігем, під проводом голови В. Довганя. Це безперечною заслугою представників наших головних організацій, яка прийнялася до скріплення нашого організаційного життя на терені Метрополітального Дітроїті.

Другою причиною був виступ Капелі Бандрівської у поновленому складі, з диригентом Іваном Задорожним та з відомими солістами. Особливо тепло був прийнятий присутніми теор з Філадельфії Іван Гош. Акомпаніювала з усім чуттям артизмом п-на Ірина Решетилонич. Управу Капелі керував ухвалою після успішної концертної поїздки, а наступати в майбутньому тільки повним складом, так і поступила тим разом стягнувши потрібні сили до Дітроїту. Виступ був справді imponantним та майстерним.

Академію відкрив інж. В. Тустанівський, а Капелю Бандрівську відспівала „Заповіт“. Опісля святочну доповідь повну поетичної форми, виголосив ред. М. Ваханський. Академію привітали промовами кол. конгресмен А. Бенлі і конгресмен І. Лесієнкі, спонсори федерального закону про пам'ятник Т. Шевченка. Артистичну програму доповнив виступ пань: М. Кошів, Хр. Макара і М. Підгурської з рецитативної поезії Т. Шевченка „Тополя“.

Кінцеву промову виголосив інж. В. Довгань голова Укр. Ам. Федеративної Стейту Міннігем. Наприкінці Академії відспівано національний гімн „Ще не вмерла Україна“. (О. М.)

ПОВІДОМЛЕННЯ УПРАВИ СУСТА

Управа СУСТА повідомляє українське студентство і громадськість, що в оголошенні про Ідеологічний Конгрес, покликаючи подати також участь ТУСМ-у. Головна Управа ТУСМ-у в свою листі до Організаційного Комітету згаданого Конгресу уважала, що час підготовки до Ідеологічного Конгресу був не вистарчатливий, і з тої причини не дала згоди на свою участь.

УПРАВА СУСТА

Справжнє забезпечення починається від..... \$5,000

В УНСоюзі можете забезпечитися до..... \$50,000 і \$100,000

ПІДВИЩІТЬ СВОЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Зустріч з Р. Завадовичем у Торонті з нагоди його 60-річчя

Роман Завадович

Заходом Об'єднання Українських Педагогів, Відділу у Торонті, і Об'єднання Працівників Дитячої Літератури відбулася 5-го травня в Торонті, в залі У Народного Дому при 191 Лінкольнській зустріч громадянства і відоміх писемників — педагогів Романом Завадовичем, який свій талант вже понад 40 років присвячує майже виключно творчості для українських дітей і молоді. І дав достеменно 20 окремих видань творів та безліч поезій, оповідань, казок, легенд та гуморесок у різних журналах у краї і на еміграції: „Вістник“, „Джамбо“, „Дзвоник“, „Дорога“, „Світ Дитини“, „Малі Друзи“, „Веселка“.

Творчість Р. Завадовича, всупереч матеріалістично-русьфікаційній і антирелігійній дитячій літературі в підсвідомості дійсності, наскрізь національна і глибоко християнська і становить особливу цінність для виховання нашої, що молодого покоління.

Зустріч громадянства Торонта з цим найшим писемником — педагогом і авторське читання творів — поезій, оповідань, гумореск і ін., та з дискусією про роль рідної літератури в умовах нашої дійсності стане без сумніву своєрідним святом теж з огляду на 60-ліття Автора саме в 1963 році.

Початок зустрічі о годині 4 по полудні. Масова участь засвідчить наше глибоке розуміння ваги рідного слова для виховання нашої змілки, наших дітей і молоді. Ю. Л.

ЗАКЛИ

ДО КОЛ. ПЕРЕМІСЛЯКІВ

Звертаємося до Вас із наголою думкою спільною справою: Пани Марти Д. відомі по професорі Михайлові Д. що залишилися в Перемислі, грозять утратити зору, якщо не відбудеться гроші на кошти кооперативної операції катастрофи. Чужа на людське горе людей, зокрема Перемисляків, просить слати пожертви на адресу:

„AMERICA“ 817 N. Franklin Street PHILADELPHIA 23, Pa. „на лікування м. Марти“. Про висхід зібрати в пресі повідомлення до КОМІТЕТУ ПЕРЕМІСЛЯКІВ у ФІЛАДЕЛФІЇ

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА в ЗДА ІСТОРИЧНО-ФІЛОСОФІЧНА СЕКЦІЯ НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

відбудеться в суботу, 4. травня 1963 р. в годині 6-й вечером в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79 вулиця в Нью Йорку

ПРОГРАМА: 1. Проф. Д-р В. ЛЕНІНІК: Відкриття. 2. Проф. Д-р М. ВЕЛИЧКІВСЬКИЙ: доповідь на тему: „Сучасні історичні оцінки України 1941-1944“: а) Перед приходом німців в Україну 1941 р.; б) Прибуття німців до Києва; в) Наші емігранти в Києві; г) Створення Української Національної Ради; д) Перше ставлення іміжних окупантів до Української Національної Ради; е) Розбудова громадсько-політичного життя; ж) Німетський терор у відношенні до українців. Доповідь буде ілюстрована численними документами.

ВХІД ВІЛЬНИЙ. ГОСТЯМ РАДІ! Додат: підзкою ІРТ до 79 вулиці або автобусом Медісон Евенінг до 79 вулиці в Нью Йорку. Дирекція Історично-Філософської Секції НТШ

ОБ'ЄДНАННЯ ПРИХИЛЬНИКІВ ВИЗВОЛЬНОГО ВОРОТІВ УКРАЇНИ — ВІДІЛІ В НЬО ЙОРКУ

в СУБОТУ, 4-го ТРАВНЯ 1963 р. в залі ч. 32 УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ в НЬО ЙОРКУ, при 140 — 2-га Едінг

„НІВУ ГАЗЕТУ“

зі статтями: 1. Д-р Роман БОРКОВСЬКИЙ: „Економічна революція в сучасній підсвідомості літератури“. 2. М-р. ВЕЩОЛІ ІСАІВ: „Нова епікаліка пани Івана ХХІІІ“. 3. М-р. ПЕТРО ПОПЧИНІЙ: „Американські дослідники про характер плуралістичних і тоталітарних суспільств устрої“. ЗАПИТИ В ДИСКУСІЇ • ПОЧАТОК в год. 7.30 веч. До дискусії участі усіх зацікавлених запрошує

УПРАВА ОПБЕУ

Поважний осяг новоприбулого українця

Д-р Юліан Е. Кулас, Шикаго, народився 1934 року в Боратині, передмісті Ярославля в Україні. Народило школу закінчив в Німеччині, а середню в табірній українській гімназії. Правничі студії закінчив в 1959 році і того самого року здав іспит перед адвокатською палатою в Шикаго. По закінченні студій і кінцевого адвокатського іспиту відкрив канцелярію, яку успішно провадить дотепер. Належить зазначити, що наш молодий адвокат бере активну участь не тільки в українському громадському житті, але і в американському. І так: є членом дебатів університету Ілліной і здобув мистецтво. Є віце-президентом спортової ліги в Шикаго, бувши членом спортової дружини „Лев“, а тепер активний член спортової Сумівської дружини „Криль“. Це і є тепер є він і склав першої дружини „Криль“. Є правним доглядником міжнародної ліги, яка спонсорує дружини з 15 різних держав, поручаючи американській армії. Спортивний референт крайової України СУМА ім. Павлишкова в Шикаго.

Д-р Юліан Е. Кулас

Член 131-го Відділу УНСОЮ, член 192 Відділу Провінційної, член 143 Відділу Української Народної Помочі. Свіа активний членом церковних організацій, які існують при католицькій церкві св. Миколая в Шикаго. Є він активним членом АВН в Шикаго, а головню в комісії зв'язків зв'язків.

Молодий наш правник 16-го квітня 1963 року зложив при-

сягу у Вашингтоні перед найвищим суддею Ворреном, одержавши право заступати у всіх справах перед Найвищим Судом у Вашингтоні. Між іншим, суддя Воррен, гратуюючи меценасові Куласові, заявив, що йому спеціально присягну погратувати молодому правникові українцеві, який не уродився в Америці, а здобув те почесне звання, якого не досягнув деякі в Америці уродженці. Ми радіємо осяганням п. меценаса Куласа і бажаємо йому від себе, а головню від сумівської молоді, серед якої він працює, і від його улюблених спортсменів з дружиною сумівських „Криль“ якнайкращих успіхів у його фаховій праці і в праці серед Української Громади в Шикаго. І. М.

ПОДЯКА

Дня 11-го квітня 1963 року, номер

бл. п. ПЕТРО КРАВЦІВ

Похорон відбувся 16-го квітня 1963 року в Гарлорді, Конн.

Опісля складено сердечну подяку за відправлення Панахиди, та відправлення тіла та довершення похоронних відправ в Церкві і на цвинтарі Веч. О. дек. Валандович, парохом Гарлорду. Всім Дружам і Знайомим за слова розради в часі його нещастя. Щиро дякуємо 5-му Відділу ООСВ за квіт і пам'ять.

Щире спасіння усім, що відправили тіло на вічний спочинок. Дякуємо всім за висловні співчуття.

Хай Всевисшій винагородить Вас усіх.

НАТАЛІЯ КРАВЦІВ — дружина
ІВАН КРАВЦІВ — син
ВАСИЛЬ КРАВЦІВ — син

У ПЕРШУ ВОЛОЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТІ НЕЗАБУТНОГО МУЖА І БАТЬКА

бл. п. Володимира Кривонульського

М-р-а фармації і Старшини УГА будуть відправлені

ЗАУПОКИНІ СЛУЖБИ БОЖІ в четвер, 2-го травня 1963 р. о год. 7-й рано

в Українських Католицьких Церквах: ЕЛІЗАБЕТ, Н. Дж., НЬО ЙОРК, Н. Й., ГРЕЙТ МІДЛЕС, Н. Дж. і ПІТСФІЛД, Масс.

дружина: МЕЛАНІЯ
дочка: МАРІЯ

Приймається передплату на АНГЛОМОВНУ ЕНЦИКЛОПЕДІЮ УКРАЇНОЗНАВСТВА

ПЕРШІЙ ТОМ ПО'ЯВИТЬСЯ ЦЬОГО РОКУ І ВІДЛЮЧАТІМЕ РОЗДІЛИ:

- ЗАГАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЇ
- ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ
- І ПЕРІОДА
- ЛЮДИНІСТЬ
- ЕТНОГРАФІЯ
- ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
- УКРАЇНСЬКА МОВА
- УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА
- УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

В КИЄВІ БУДУТЬ ЧИСЛЕННІ ІЛЮСТРАЦІЇ І МАЛЮНКИ. ВЕДЬ ЗМІСТ КНИГИ ДОВЕДЕНИЙ ДО ОСТАННЬОГО ЧАСУ І ЗОКРЕМА ПОДАНА В НІЙ БІБЛІОГРАФІЯ.

Ціна 1-го тому в передпродажу — \$30.00

ІНШІ НОВІ КНИГИ З ДРУКУ ВИНОСИТИМЕ \$37.50

Замовлення надсилати на адресу УНСОЮ разом з чеком чи поштовим переказом.

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC. 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N.J., U.S.A.

To: UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC. 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N.J., U.S.A.

I hereby order the first volume of Ukraine: A Concise Encyclopedia which will be published by the University of Toronto Press. Enclosed is (a check, money order) for \$..... Please send the copy to the following address:

Name.....
No..... Street.....
City..... State.....

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ

для ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ з кольоровими ілюстраціями

Виходить кожного місяця у Видавництві „СВОБОДА“ заходами Українського Народного Союзу.

Редагує КОЛЕГІЯ з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури.

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА у ЗДА \$4.00

у інших країнах — рівнозначність тієї суми.

Ціна окремого числа 40 центів.

Адреса: „СВОБОДА“ — „ВЕСЕЛКА“

P. O. Box 346 — Jersey City 3, N. J., USA

Т-во „Самопоміч“ — координуючий чинник української громади в Шикаго

(За 25 центів місячно)

Така існує місячна вкладка для членів Відділу Т-ва Об'єднання Українців в Америці „Самопоміч“ в Шикаго. Що ж при такій вкладці можна зробити? Нічого, коли та громада „Самопоміч“ була б тільки невеликим гуртком. Але в Шикаго „Самопоміч“ є вже „великий чоловік“. Зорганізувався цей відділ 12-го червня 1949 року при участі 65 основників, а через 5 років організація мала 300 членів, а через 10 років було вже 1,800 членів.

Статистика вказує на розвиток організації. Провідною метою Т-ва є об'єднати в своїх рядах усіх українців та нести допомогу потребуючим братам залишеним і іммігрантам. Тож гасло християнської любові до ближнього та єдності, соборності і солідарності на ґрунті понадпартійності є провідними вказівками праці „Самопоміч“.

Провід „Самопоміч“ цих вказівок завжди тримався і, товариство виконало багато корисного для української справи. „Самопоміч“ в Шикаго була джерелом і основою для постання майже всіх найголовніших фахових та професійних організацій.

Вже в 1950 році заіснували при „Самопоміч“ такі секції: Учителівська Громада, яка від себе зайняла місце вий часопис „Українське Життя“, Лікарська Т-во, Студентська громада, секція правників, секція кооператорів, Т-во опіки над дітьми, що пізніше перетворилося в споживчу кооперативу „Самопоміч“, що є власником оселі в Ривайд Лейку, „Допомоговий Фонд“, що дає підставу для створення Федеративної Кредитової Кооперативу „Самопоміч“, спортивне Т-во „Лев“, радіокомітет.

Праця в Шикаго, крім „Самопоміч“, існують ще дві великі заслужені організації, що об'єднують і координують працю в кількох напрямках різних організацій. Це є Ліга Американців Української Походження та Об'єднання американсько-українських організацій. Багато тисяч своїх членством „Самопоміч“ є доказом живучості в тій же українській громаді здорової тенденції державничо-необхідного об'єднування понадпартійного моменту. Тому то тільки організації імпортантні виступили українського суспільства під об'єднанням проєктом цих всіх трьох центрів „Самопоміч“, „Ліги“ та „Об'єднання“ були правдивими і успішними виявами

повної єдності нашого громадянства виступати назовні як представителів державно-здібної нації. Так було, для прикладу, в 1960 році при організації великої імпрези „Тиждень Повнозрілих Націй“, а пізніше „Століття з дня смерті Т. Шевченка“, що були побудовані на базі загальної трьох центральних наших установ. Таке загальнонаціональне значення існування „Самопоміч“ в житті українського суспільства його сконсолідованих зовнішніх впливах та організації наслідки і заслуги цього об'єднання.

Щоденна ж та муральна діяльність, яку систематично провадить „Самопоміч“, і в якій вона може похвалитися великими успіхами і своїх провідних діячів, то є голів, членів управлі, поодиноких референтів, і збірних зусиль громадян доброї волі — членів і нечленів — це допомога та харитативна чинність, служба для обездоленних братів. До допомогової чинності треба віднести в першу чергу право членів „Самопоміч“ іммігрантів користуватися з усіх благ і можливостей, які дає федеративна каса „Самопоміч“. Особливо ж в ім'я провідної ідеї шикаговської відділу „Самопоміч“ провадить чисту харитативну чинність для братів залишених в Європі і для іммігрантів в Америці. Ця діяльність мала і має широкі ділянки потреб від найдрібніших і до найскладніших.

„Самопоміч“ провадила, хоч і не завжди регулярно, культурно-освітню діяльність. В залежності від обставин та хисту даної управи та діяльність набирала різної форми. Секція Учителівська Громада організувала курси й Школу Українознавства, сама управа Т-ва влаштувала вкладки на різні теми, радіокомітет провадив українське радіомовлення, а Управа Т-ва організувала „жину газету“, що користувалася успіхами.

Т-во „Самопоміч“ в Шикаго заслуговує на підтримку, і його членами мали б бути всі свідомі українці Шикаго. Треба тільки 25 центів місячно, щоб стати учасником дієвого добродійного і такого авторитетного Т-ва, і своєю лютюю помагати його діяльності в християнській допомозі бідному братові, а також забезпечити і собі поміч на чорний чи безпартійний день, поміч добрим словом — фаховою порадою чи поміч грошима.

Ант. Кушницький

ПОРДАННЯ ПІДТРИМУЄ ГУСЕЛІНА

В Аммані та в інших містах Йорданії відбулися маніфестації з нагоди смерті Гусеєва. На фото: король Гусеєв промовляє до зібраних перед його палатою прихильників свого режиму. Цей маніфестації намігався перешкодити група студентів, які кидали каміння і кричали „Гамаль Абдель Насер“, але їх скоро розігнали поліція.

В Австрії переобрано Адольфа Шерфа на президента республіки

Відень. — В минулу неділю переобрано в загальному голосуванні лідера соціал-демократів, 73-літнього Адольфа Шерфа на президента австрійської республіки. Він отримав близько 21 мільйона голосів, а представник Християнсько-демократ. партії, канцлер д-р Юліус Рааб отримав 1,800,000 голосів. Третій кандидат, ген. Йозеф Кімль, дістав несповна 200,000 голосів. Несподівано високе число голосів, що впали на Адольфа Шерфа, давши йому

Віце-президент Джансон показує закордонним делегатам тваринну фарму

Джансон Сіті, Тенн. — Віце-президент Ліндон Б. Джансон запросив на свою тваринну фарму 30-ох делегатів до Об'єднання Націй, щоб їм показати вірцеву фарму. Делегати різних держав були захоплені тим, що побачили. Цейлонський амбасадор Мальдасекера сказав, що якби такі чисті повітря було в ОН, та наряди відбувалися б на легший атмосфері, бо можна б ясніше думати. Джансон сказав чужинним гостям, що коли американські поселенці прибули вперше в ті околиці, то там все було таке, як с тепер в недорозвинених

Короткі вісті

● Британія видасть в наступному році поштові марки з нагоди 400-річчя народин Вільяма Шекспіра — 23 квітня 1564 року. Вже тепер приготували програму величавих святкувань, які відбудуться у честь найбільшого англійського письменника-драматурга.

● Совєтський маршал Николай Крилов, командант московської військової округи, став командантом совєтських ракетних з'єднань. Він прийняв на місце маршала Сергєя Бірюзова, який став шефом штабу совєтських збройних сил. Крилов був за часів Сталіна командантом дивізії і дивним дивом врятувався від тодішніх „чисток“. За другої світової війни був командантом Одеської військової округи та після того командував трьома арміями в поході проти Німеччини.

● Головний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді конференції у Монтерей, Алабама, одну годину і 15 минут із алабамським губернатором Джорджом Воллесом в справі сегрегації шкіл, але не мав жодного успіху, бо Воллес заявив, що він не допускається до об'єднання шкіл в одному стейті.

● Професор зоології в Корнельському університеті д-р Л. Монт Кол домагається, щоб обережніше користувалися пестицидами хімікатами, щоб не знищити ті рослини і тварин, які ними скроплюються, або поспішається.

● Сенатор Кеннет В. Кінг твердить, що на Кубі не зменшилося число совєтських військ і вони і далі вносять 17,000, як це було в жовтні минулого року, бо СССР забрав частину своїх військ, але зате привіз нові військові з'єднання на Кубу.

● У столиці Конга Леопольдвілі на всіх 800,000 мешканців є 200,000 безробітних. Безробіття почалося зараз після проголошення Конга самостійною державою, бо політичний хаос спонукав до втечі закордонного капіталу, закрилися або зредукувалися фабрики і виснажили уклади внутрішньо-крайової і закордонної торгівлі та виснажили грошову інфляцію.

● У столиці Португалії Лісабон розкинуто летючки з нападком до португальських жінок, щоб вони демонстрували проти політики уряду Салізара, який своїм колоніальним правлінням в Анголі сприяв тамшній війні.

Пласт і Пластприят в Нью Йорку влаштували спільне Свячене

Нью Йорк. — В неділю 28-го квітня тут у великій аудиторії школи св. Юра при 6-й вулиці відбулося Спільне Свячене, яке влаштували Пласт і Пластприят для пластової молоді, її батьків і запрошених гостей. Відкрив імпрезу голова Кружка Приятелів Українського Пласту „Пластприят“ інж. В. Соболта, який задав недавно статтю в „Свободі“ під заг. „Український Корпус Миру“ і твердив, що внаслідок її всі українські чоловіки знаходяться на фронті, тому на тостмайстра треба було просити пані Марту Ярош. Привітавши о. пароха Ореста Засідьбу, ЧСВВ, та о. Севастіана Саболу, ЧСВВ, і представників Пластової Старшини, інж. Соболта попросив о. Засідьбу посвятити Пасху. Пані Марта Ярош вдало і з гумором провела програму, на яку склялися виконання гайлоку, що їх навчили пластунок гніздові Доза Турчан, Нусєн Шкамбаєра і Давіда Саліка, та гайлоку укладу

В Ньюарку відзначено роковини великого голоду на Україні

В залі Української Православної Громади, при церкві св. Вознесіння в Ньюарку, Н. Дж., за ініціативою Юного ОДУМУ, 10-го лютого відбулася виставка малюнків і праць української тематики, любителя-малюра Костя Степанового.

Виставка була присвячена 30-літтю великого штучного голоду на Україні. В залі виставлено 24 картини.

Як не місцець — малюра, я не беруся оцінювати працю автора, бо це зроблять інші, фахові мистці і це не входить в мої задуми. Проте зауважу, що вона така була добра. Більша частина картин, а то до 75%, були виключно українського змісту, бо там можна було побачити і українські млинки чи ставки, біленькі хатки і вишневі садки з церквочками і т. д. Було видно, що малюра вкладав в свої творки свою душу і робив так, як це він міг і як це йому вдавалося. Виставка була ґрунтовною і змістовно підготовленою, декоративно оформленою та відповідала їй трагічній даті, що була 30-років тому, — тобто голодові.

В творах, що були виставлені, впершу чергу акцентовано увагу на образ розп'ятого України — Хрест. В далі йшло зруйнована церква, хати, різні будівлі тощо. Нижче написав словами В. Ленкого: — за кров, за муки, за руйнування, верни нам, Боже, Україну. Внизу великий образ в позолочених гарних рамках. Це українське село. На першому плані трибана церква в сідку. Над образом з двох сторін звисає чорна стрічка. Це символ трагедії українського села, церкви, поневолення. Це все прикрашено вишитим українським рушником. Над цим всім великий чорний літерами напис: „В 30-річчя голоду“.

По обох сторонах картини. В горі над ними знову напис „Обличчям до рідного краю“. Все це таке близьке і рідне, а в дійсності далеке і трагічне.

Виставку картин п. К. Степанового, присвячену 30-річчю штучного голоду на Україні відкрив вступним словом місцевий священик о. протоієрей Володимир Буката. Після цього передав слово самому автору картин К. Степанову. Автор, як очевидно трагічних подій, під час голоду в 1932-33 роках, жив та працював на селі — вчителю.

Він в своєму короткому слові — спогаді розповів присутнім

той жах, ту трагедію, яку він бачив своїми власними очима і переживав. Коли я за наказом районного відділу освіти ходив по хуторах, щоб взяти списати дітей шкільного віку, я бачив цілі родини вимерлих, — стверджує доповідач. І далі: Брутальність і нахабство тодішнього уряду, на чолі якого стояли Сталін, Молотов, Хрущов і другі, доходили до того, що коли наші брати в західних землях, довідавшись про голод на Великій Україні, хотіли надіслати допомогу, харчі для голодуючих, узагальнювальний режим тоді ж заявив, що в них ніде ні якого голоду немає і це все є видумка буржуазії. І тоді, коли мільйони українців в страшних муках корчили від голоду, умираючи в хатах і полях, городах і смітниках, на вулицях і містах, — з голюстиків радіо по всій країні СССР лунав спів трагічної пластинки: „Хороша страза моя родина!“. Життя стало краще, життя стало веселіше.

Свій спогад автор виставки закінчив словами: — Згадаймо всіх і буревій, зустріньмося дружно, всі, гуртом і в стінах рідної софії, ми знов зустріньмося з хрестом. Згадаймо. — І попросив присутніх встати з місць і однохвилинно мовчазно вшанувати пам'ять жертв — голоду.

Після цього одумівець Володимир Степановий продекларував вірш В. Ленкого „І в мене був Рідний Край“, а одумівський хор проспівав молитву за Україну „Боже Великий, Творче веселий, на нашу рідну землю споглянь!“. Виставка була попереджена Панахидою по жертвах голоду, яку відправив священик о. протоієрей Володимир Буката. Співав мішаний Церковний і Одумівський хор під керівництвом диригента п. П. Шкамбаєра.

Добровільні датки від імпрези передано на будову пам'ятника Т. Шевченку у Вашингтоні.

Лідія Приходько.

● Грецька поліція віднашла в північній, що мала тільки 4 квадратні стопи, Арістидеса Прагалиса, що його 15 років тому засуджено на смерть за дезерцію з війська під час війни проти комуністичних партизанів. Прагалис перебував у тій північній постілю впродовж 15 років і тільки ніччю виходив на двір запертиху повітря. В селі вважали, що він давно помер, а про його кривку знали сім його братів і їхні жінки, проте думали зберегти тайну. Він має тепер 43 роки.

ПРАЦЯ
● HELP WANTED FEMALE ●
ЖІНКИ
ПРИБИРАЛЬНИЦІ
4, 5, 6 годин, нічна праця.
Всі бенефіти. Голоситись:
49 West 38th Street
NEW YORK CITY
(After 4 P.M.)

ПРАЦЯ
● HELP WANTED MALE ●
Stationary
Engineer
HIGH PRESSURE STEAM
LICENSE & UNLIMITED
TONNAGE REFRIGERATION
LICENSE
Повний час, постійна праця.
GIMBELS
Щедрі бенефіти для
працюючих.
Голоситись:
W. 32nd St., Employment Office
NEW YORK CITY

Купуйте в підприємствах,
що оголошуються
в „Свободі“

ЗЕЛІ, ЯКІ БУЛИ УЖИВАНІ
ВІД ТИСЯЧ РОКІВ І
ПРИНЦИПІАЛЬНО ПОЛЕГЛИ
ПРИ БАГАТОЇ НЕДОМА-
ГАНЬКІ

ПОРУЧАЄМО ТАКИ:
На ремонтізм — Eldo Root
100 п'ятирок — \$400;
На боді широк — міктура —
Hebkers, No. 85 — 100 п'ятирок — \$400;
На високу тиснену кроку —
H.B.T. — 100 п'ятирок — \$400;
На нерви — зелений п'ятирок
No. 91 — 100 п'ятирок — \$400;
Прий „зміни життя“ — Hot
Flashes Corn Seal Com-
pound п'ятирок, 100 — \$450;
Прий заплановану довгого мі-
шечка — GBT п'ятирок —
100 — \$400;
Прий боліхак шукана Uscen-
ne — сконструйований екс-
стракт зел — 1 1/2-мішечка
лічення — \$650.

KIENH PHARMACY, Inc.
заснована 1851.
Chemists and Druggists
109 3rd Avenue
пониж 13-ого і 14-ого вул.
NEW YORK, N. Y.

Посмертні згадки

ВАСИЛЬ КОЗАК, довголітній член Відд. 155 УНСОЗу в Перт Амбон, Н. Дж., помер 7-го березня 1963 р. Похоронився в церкві св. П'єра, пов. Рогатин, Галичина. Похоронив у смутку дружина Анну, чотири доньки: Катерину, Марту, Мню і Ольгу, 2-х синів Івана і Василя, 18 синів і 2 дівчат, брата Івана у Перт Амбон. Похорон відбувся 9-го березня 1963 р. при участі Родина, Знайомих та членів Т-ва Запорозького Січ. Похоронено поховано на церковному цвинтарі. Вічна йому Пам'ять. Михайло Фединський, секр.

АДАМ КІЧАН, довголітній член Т-ва ім. Маріяна Пашенського, Відд. 94 УНСОЗу з Геттсберга, Мінн. Помер 29-го березня 1963-го року, проживав 69 років. Похоронився в церкві св. П'єра, пов. Рогатин, Галичина. Похоронив у смутку жінку Катерину, сина Нікола, 2 дочки: Анну Пидфур і Перл Гуріан та 3 синів. На рідних землях залишив брата Івана і 2 сестри Тетяну і Христині. Похорон відбувся 2-го квітня 1963 року з нагоди похоронного заведення до укр. греко-лат. церкви Непорочного Зачаття П. Д. М. при великій участі родина та знайомих, а відтак на цвинтарі Mt. Olivet Cemetery. В. Н. П. Вол. Крушельницький

ІВАН МАКСИМЦІВ, довголітній член В-на с. Носафата, 217 Відд. УНСОЗу в Рочестері, Н. Я., упокоївся в Рочестері 14-го квітня 1963 р. Прожив 71 р., походив з села Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Похоронив у смутку жінку Марію, 1 доньку Анну Поєрз, 2-х синів — Тому і Михайла, одну сестру Анну Маранду і 6 внучок. Похорон відбувся 17-го квітня з церкві св. Іоанна при участі родина і знайомих. Похоронив на цвинтарі Holy Sepulchre Cemetery. В. Н. П. В. Кодринський, секр.

ІВАН МАКСИМЦІВ, довголітній член В-на с. Носафата, 217 Відд. УНСОЗу в Рочестері, Н. Я., упокоївся в Рочестері 14-го квітня 1963 р. Прожив 71 р., походив з села Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Похоронив у смутку жінку Марію, 1 доньку Анну Поєрз, 2-х синів — Тому і Михайла, одну сестру Анну Маранду і 6 внучок. Похорон відбувся 17-го квітня з церкві св. Іоанна при участі родина і знайомих. Похоронив на цвинтарі Holy Sepulchre Cemetery. В. Н. П. В. Кодринський, секр.

ІВАН МАКСИМЦІВ, довголітній член В-на с. Носафата, 217 Відд. УНСОЗу в Рочестері, Н. Я., упокоївся в Рочестері 14-го квітня 1963 р. Прожив 71 р., походив з села Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Похоронив у смутку жінку Марію, 1 доньку Анну Поєрз, 2-х синів — Тому і Михайла, одну сестру Анну Маранду і 6 внучок. Похорон відбувся 17-го квітня з церкві св. Іоанна при участі родина і знайомих. Похоронив на цвинтарі Holy Sepulchre Cemetery. В. Н. П. В. Кодринський, секр.

ІВАН МАКСИМЦІВ, довголітній член В-на с. Носафата, 217 Відд. УНСОЗу в Рочестері, Н. Я., упокоївся в Рочестері 14-го квітня 1963 р. Прожив 71 р., походив з села Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Похоронив у смутку жінку Марію, 1 доньку Анну Поєрз, 2-х синів — Тому і Михайла, одну сестру Анну Маранду і 6 внучок. Похорон відбувся 17-го квітня з церкві св. Іоанна при участі родина і знайомих. Похоронив на цвинтарі Holy Sepulchre Cemetery. В. Н. П. В. Кодринський, секр.

ПРАЦЯ
● HELP WANTED FEMALE ●
ЖІНКИ
ПРИБИРАЛЬНИЦІ
4, 5, 6 годин, нічна праця.
Всі бенефіти. Голоситись:
49 West 38th Street
NEW YORK CITY
(After 4 P.M.)

ПРАЦЯ
● HELP WANTED MALE ●
Stationary
Engineer
HIGH PRESSURE STEAM
LICENSE & UNLIMITED
TONNAGE REFRIGERATION
LICENSE
Повний час, постійна праця.
GIMBELS
Щедрі бенефіти для
працюючих.
Голоситись:
W. 32nd St., Employment Office
NEW YORK CITY

Купуйте в підприємствах,
що оголошуються
в „Свободі“

ЗЕЛІ, ЯКІ БУЛИ УЖИВАНІ
ВІД ТИСЯЧ РОКІВ І
ПРИНЦИПІАЛЬНО ПОЛЕГЛИ
ПРИ БАГАТОЇ НЕДОМА-
ГАНЬКІ

ПОРУЧАЄМО ТАКИ:
На ремонтізм — Eldo Root
100 п'ятирок — \$400;
На боді широк — міктура —
Hebkers, No. 85 — 100 п'ятирок — \$400;
На високу тиснену кроку —
H.B.T. — 100 п'ятирок — \$400;
На нерви — зелений п'ятирок
No. 91 — 100 п'ятирок — \$400;
Прий „зміни життя“ — Hot
Flashes Corn Seal Com-
pound п'ятирок, 100 — \$450;
Прий заплановану довгого мі-
шечка — GBT п'ятирок —
100 — \$400;
Прий боліхак шукана Uscen-
ne — сконструйований екс-
стракт зел — 1 1/2-мішечка
лічення — \$650.

KIENH PHARMACY, Inc.
заснована 1851.
Chemists and Druggists
109 3rd Avenue
пониж 13-ого і 14-ого вул.
NEW YORK, N. Y.

Посмертні згадки

ВАСИЛЬ КОЗАК, довголітній член Відд. 155 УНСОЗу в Перт Амбон, Н. Дж., помер 7-го березня 1963 р. Похоронився в церкві св. П'єра, пов. Рогатин, Галичина. Похоронив у смутку дружина Анну, чотири доньки: Катерину, Марту, Мню і Ольгу, 2-х синів Івана і Василя, 18 синів і 2 дівчат, брата Івана у Перт Амбон. Похорон відбувся 9-го березня 1963 р. при участі Родина, Знайомих та членів Т-ва Запорозького Січ. Похоронено поховано на церковному цвинтарі. Вічна йому Пам'ять. Михайло Фединський, секр.

АДАМ КІЧАН, довголітній член Т-ва ім. Маріяна Пашенського, Відд. 94 УНСОЗу з Геттсберга, Мінн. Помер 29-го березня 1963-го року, проживав 69 років. Похоронився в церкві св. П'єра, пов. Рогатин, Галичина. Похоронив у смутку жінку Катерину, сина Нікола, 2 дочки: Анну Пидфур і Перл Гуріан та 3 синів. На рідних землях залишив брата Івана і 2 сестри Тетяну і Христині. Похорон відбувся 2-го квітня 1963 року з нагоди похоронного заведення до укр. греко-лат. церкви Непорочного Зачаття П. Д. М. при великій участі родина та знайомих, а відтак на цвинтарі Mt. Olivet Cemetery. В. Н. П. Вол. Крушельницький

ІВАН МАКСИМЦІВ, довголітній член В-на с. Носафата, 217 Відд. УНСОЗу в Рочестері, Н. Я., упокоївся в Рочестері 14-го квітня 1963 р. Прожив 71 р., походив з села Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Похоронив у смутку жінку Марію, 1 доньку Анну Поєрз, 2-х синів — Тому і Михайла, одну сестру Анну Маранду і 6 внучок. Похорон відбувся 17-го квітня з церкві св. Іоанна при участі родина і знайомих. Похоронив на цвинтарі Holy Sepulchre Cemetery. В. Н. П. В. Кодринський, секр.

ІВАН МАКСИМЦІВ, довголітній член В-на с. Носафата, 217 Відд. УНСОЗу в Рочестері, Н. Я., упокоївся в Рочестері 14-го квітня 1963 р. Прожив 71 р., походив з села Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Похоронив у смутку жінку Марію, 1 доньку Анну Поєрз, 2-х синів — Тому і Михайла, одну сестру Анну Маранду і 6 внучок. Похорон відбувся 17-го квітня з церкві св. Іоанна при участі родина і знайомих. Похоронив на цвинтарі Holy Sepulchre Cemetery. В. Н. П. В. Кодринський, секр.

ІВАН МАКСИМЦІВ, довголітній член В-на с. Носафата, 217 Відд. УНСОЗу в Рочестері, Н. Я., упокоївся в Рочестері 14-го квітня 1963 р. Прожив 71 р., походив з села Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Похоронив у смутку жінку Марію, 1 доньку Анну Поєрз, 2-х синів — Тому і Михайла, одну сестру Анну Маранду і 6 внучок. Похорон відбувся 17-го квітня з церкві св. Іоанна при участі родина і знайомих. Похоронив на цвинтарі Holy Sepulchre Cemetery. В. Н. П. В. Кодринський, секр.

ІВАН МАКСИМЦІВ, довголітній член В-на с. Носафата, 217 Відд. УНСОЗу в Рочестері, Н. Я., упокоївся в Рочестері 14-го квітня 1963 р. Прожив 71 р., походив з села Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Похоронив у смутку жінку Марію, 1 доньку Анну Поєрз, 2-х синів — Тому і Михайла, одну сестру Анну Маранду і 6 внучок. Похорон відбувся 17-го квітня з церкві св. Іоанна при участі родина і знайомих. Похоронив на цвинтарі Holy Sepulchre Cemetery. В. Н. П. В. Кодринський, секр.

ІВАН МАКСИМЦІВ, довголітній член В-на с. Носафата, 217 Відд. УНСОЗу в Рочестері, Н. Я., упокоївся в Рочестері 14-го квітня 1963 р. Прожив 71 р., походив з села Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Похоронив у смутку жінку Марію, 1 доньку Анну Поєрз, 2-х синів — Тому і Михайла, одну сестру Анну Маранду і 6 внучок. Похорон відбувся 17-го квітня з церкві св. Іоанна при участі родина і знайомих. Похоронив на цвинтарі Holy Sepulchre Cemetery. В. Н. П. В. Кодринський, секр.

ІВАН МАКСИМЦІВ, довголітній член В-на с. Носафата, 217 Відд. УНСОЗу в Рочестері, Н. Я., упокоївся в Рочестері 14-го квітня 1963 р. Прожив 71 р., походив з села Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Похоронив у смутку жінку Марію, 1 доньку Анну Поєрз, 2-х синів — Тому і Михайла, одну сестру Анну Маранду і 6 внучок. Похорон відбувся 17-го квітня з церкві св. Іоанна при участі родина і знайомих. Похоронив на цвинтарі Holy Sepulchre Cemetery. В. Н. П. В. Кодринський, секр.

ІВАН МАКСИМЦІВ, довголітній член В-на с. Носафата, 217 Відд. УНСОЗу в Рочестері, Н. Я., упокоївся в Рочестері 14-го квітня 1963 р. Прожив 71 р., походив з села Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Похоронив у смутку жінку Марію, 1 доньку Анну Поєрз, 2-х синів — Тому і Михайла, одну сестру Анну Маранду і 6 внучок. Похорон відбувся 17-го квітня з церкві св. Іоанна при участі родина і знайомих. Похоронив на цвинтарі Holy Sepulchre Cemetery. В. Н. П. В. Кодринський, секр.

ІВАН МАКСИМЦІВ, довголітній член В-на с. Носафата, 217 Відд. УНСОЗу в Рочестері, Н. Я., упокоївся в Рочестері 14-го квітня 1963 р. Прожив 71 р., походив з села Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Похоронив у смутку жінку Марію, 1 доньку Анну Поєрз, 2-х синів — Тому